

СТВОРЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: проаналізовано історію створення та еволюцію Європейського союзу та визначено процеси розробки ефективного механізму співробітництва в галузі внутрішніх справ та юстиції, зовнішньої політики та політики безпеки.

Ключові слова: Європейський союз, ЄОБС, ЄЕС, декларація, угода, безпека, співробітництво

Abstract: The history of the creation and evolution of the European Union is analyzed and the processes of developing an effective mechanism for cooperation in the fields of internal affairs and justice, foreign and security policy are identified.

Keywords: European Union, ECSC, EEC, declaration, agreement, security, cooperation

Вступ

Ідеї створення домінуючого міждержавного утворення, які лунали на протязі історії Європи, з особливою силою почали набирати обертів після Другої світової війни. У післявоєнний період на континенті з'явився цілий ряд організацій – Рада Європи, Західноєвропейський Союз, НАТО. Європейський Союз утворився в результаті послідовного розвитку процесу інтеграції країн Західної Європи, яка пройшла у своєму розвитку декілька етапів.

Історія створення та розвиток Європейського союзу

Європейський Союз утворився в результаті послідовного розвитку процесу інтеграції країн Західної Європи, яка пройшла у своєму розвитку декілька етапів. Початок процесам інтеграції в Західній Європі покляло підписання 18 квітня 1951 р. ФРН, Францією, Італією та країнами Бенілюксу Паризької угоди про створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОБС), яке почало функціонувати у серпні 1952 р. Воно мало на меті утворення спільного ринку продуктів горно-рудної промисловості (вугілля, залізної руди, криці й металобрухту). Передбачалося колективне регулювання обсягів виробництва, рівня цін та інвестиційних програм у цих галузях. 25 березня 1957 р. у Римі ФРН, Франція, Італія та країни Бенілюксу уклали Угоду про створення Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатом) та Європейського економічного співтовариства. Перша організація мала на меті створення спільного ринку сировини та обладнання для атомної енергетики, об'єднання зусиль в галузі ядерних досліджень.

Метою Європейського Економічного співтовариства (ЄЕС) проголошувалося:

- поступова ліквідація обмежень у торгівлі між країнами-учасницями;
- ліквідація перешкод для пересування людей, капіталів та послуг між державами ЄЕС;
- зближення законодавств країн ЄЕС;
- розробка принципів узгодженої економічної політики;
- спільна політика в галузі транспорту та сільського господарства.

Угоди почали набути чинності з весни 1958 р.[1].

У січні 1960 Велика Британія і ряд інших країн, що не увійшли до ЄЕС, сформували альтернативну організацію - Європейську асоціацію вільної торгівлі. Велика Британія, однак, незабаром зрозуміла, що ЄЕС - набагато більш ефективне об'єднання, і прийняла рішення про вступ до ЄЕС. Її приклад наслідували Ірландія та Данія, чия економіка істотно залежала від торгівлі з Великою Британією. Аналогічне рішення прийняла й Норвегія. 1967 року три європейські співтовариства (Європейське об'єднання вугілля та сталі, Європейське економічне

співтовариство та Європейське співтовариство з атомної енергії) об'єдналися в Європейські співтовариства. У 1968 році завершується формування зони вільної торгівлі та митного союзу (перших двох етапів інтеграції) Європейського економічного співтовариства (ЄЕС). Наприкінці 1969 року завершується формування спільного ринку (третього етапу інтеграції) ЄЕС. Первісні цілі ЄЕС, визначені Римським договором 1957 року були досягнуті. З'явилася необхідність визначення подальших завдань для розвитку європейської інтеграції. 7 лютого 1992 року у Маастрихті було підписано Договір про Європейський Союз (саме поняття «Європейський Союз» з'явилося ще під час Паризької конференції 1972 року). Договір набув чинності 1 листопада 1993 року. Він визначив так звані «три колони» Європейського Союзу:

«перша колона» – Європейські Співтовариства: ЄСВС, Євратом та Європейське Співтовариство (замість старої назви «Європейське Економічне Співтовариство»). Причому Європейське Співтовариство є серцевиною та каркасом процесу інтеграції і за своїми властивостями становить «наднаціональний феномен»;

«друга колона» – спільна зовнішня та політика безпеки (СЗПБ);

«третьа колона» – співробітництво у сферах юстиції та внутрішніх справ.

В економічному сенсі прийняття Маастрихтського договору визначило курс на завершення формування єдиного внутрішнього ринку (четвертий рівень економічної інтеграції) та перехід до реалізації ідеї економічного та валютного союзу (п'ятий - найвищий рівень економічної інтеграції)[2].

1 січня 2002 року до готівкового обігу була введена єдина грошова одиниця ЄС – євро, що стало етапом переходу до формування економічного та валютного союзу ЄС – найвищого етапу інтеграції. Початково Єврозона нараховувала 11 країн, в яких євро було введено 1 січня 1999 року (готівка 1 січня 2002 року): Австрія, Бельгія, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Фінляндія, Франція. Пізніше євро ввели в 6 країнах: Греція, Словенія, Кіпр, Мальта, Словаччина, Естонія. Велика Британія та Данія вирішили поки що відмовитись від введення євро на своїй території, а Швеція не змогла виконати необхідних критеріїв введення євро, встановлених Маастрихтським договором. 21 лютого 2005 року Європейський союз підписав план дій з Україною. Ймовірно, це стало результатом того, що до влади в Україні прийшли сили, зовнішньополітична стратегія яких спрямована на вступ до Євросоюзу. Водночас, на думку керівництва ЄС, про повноправне членство України в Євросоюзі поки говорити не варто, оскільки новій владі необхідно зробити дуже багато, щоб довести, що в Україні існує повноцінна демократія, що відповідає світовим стандартам, і провести політичні, економічні та соціальні реформи[3].

Висновки

Підписання Паризького договору про створення Європейського співтовариства вугілля і сталі (ЄСВС) і створення Європейського союзу безпосередньо пов'язані з подіями, що відбувалися у світі після Другої світової війни.

Європейський союз відіграє активну і провідну роль у гарантуванні миру і безпеки на міжнародній арені. За час існування ЄС помітне покращення в галузі зовнішньої політики та безпеки, також розроблено ефективний механізм співробітництва в галузі внутрішніх справ та юстиції.

Співробітництво ЄС з Україною має вагомим значення для розвитку транспортної інфраструктури України та її інтеграції до загальноєвропейської транспортної системи, модернізація та оновлення основних фондів і рухомого складу транспорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Створення та еволюція Європейського союзу [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://kimo.univ.kiev.ua/MVZP/64.htm>.

2. Історія Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_Європейського_Союзу.

3. Україна і Європейський Союз [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_і_Європейський_Союз.

Берестенко Михайло Олександрович – студент групи УБ-17б, Факультет менеджменту і інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: mberestenko7@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, e-mail: valkorney1958@gmail.com.

Berestenko Misha O. - student of UB-17b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: mberestenko7@gmail.com

Scientific supervisor: **Valeriy Aleksandrovich Kornienko** – candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the department of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences, e-mail: valkorney1958@gmail.com.